

Nuorten koirien kevätkoe (Derby) Saksassa

Perheeseemme hankittiin noin vuosi sitten Saksasta, lyhytkarvaisen saksanseisijan kotimaasta, ensimmäinen tuontinarttu, Bianca vom Siedenfeld alias Roosa. Pentue oli ehtinyt jo syntyä ja ne oli typistetty jo kolmen päivän vanhana, niin kuin Saksassa seisojille rutiininomaisesti tehdään, joten en päässyt asiaan enää vaikuttamaan. Olin kuitenkin kiinnostunut pennun suvuista siinä määrin, että päädyin hankkimaan sen Suomeen, vaikka tiesin, ettei sillä täällä voisi kilpailla.

Ensimmäinen vuosi meni pennun kanssa perustaitoja opetellessa ja kun toinen kevät koitti, kasvattaja ryhtyi houkuttelemaan pentueen koiria kevätkokeeseen, Derbyyn, joka on nuorten seisojien luontaisia metsästysominaisuuksia mittaava koe riistaeläinten lisääntymisaikaan. Ajattelin, että yhtä hyvin voisin sitten tutustua saksalaiseen koejärjestelmään, olihan saksankielen taito isoisäni peruja perheessämme jonkinmoisena säilynyt. Tiesin, että Roosa hallitsi perustaidot lintujen käsittelyssä ja sen tottelevaisuus sekä ohjattavuus olivat hyviä, mutta luonnollisesti hieman jännitti ihan toisenlaiseen metsästyskulttuuriin lähtö sekä se miten itse osaisi koiraa parhaiten ohjata.

Saksalainen seisojanalku

Roosa osoitti jo pentuna omaavansa joitakin sellaisia taitoja, joita meidän suomalaisissa linjoissamme on ilmeisesti harvoin tai ei ollenkaan. Se tapasi ajaa haukkuen jänistä jo nuorena koirana sellaisen äkätessään ja se oli luonnostaan ns. Totverbeller eli kuolleen riistan haukkuja, toisin sanoen se haukkui herkeämättä kaadettua saalista, jollei se kyennyt raahaamaan sitä ohjaajalle, kunnes ohjaaja tuli paikalle. Samoin se oli erittäin varhaiskypsä jo puolen vuoden ikäisenä. Se seisoj ja jäljitteli riistaa kuin vanha tekijä aikaisempaan suomalaislinjaiseen narttuuni verrattuna, joka syttyi kunnolla riistalle vasta noin puolentoista vuoden ikäisenä.

Mikä on saksalainen lyhytkarvaisten saksanseisojien kevätkoe?

Derbyn eli kevätkokeen tarkoituksena on mitata nuorten koirien synnynnäisiä ominaisuuksia ensimmäisen varsinaisen metsästysvuoden keväänä. Kokeessa voidaan arvioida pentueen vanhempien ominaisuuksien periytymistä, varsinkin jos samassa kokeessa esitetään useampi koira samasta yhdistelmästä. Koe käsittää arvosteltavina osa-alueina nenän käytön, haun, seisontaherkkyden, ohjattavuuden ja tottelevaisuuden sekä työhalun.

Matka Saksaan huhtikuussa 2011

Lähdimme matkaan Roosan kanssa keskiviikkona Viking Linen iltalautalla Turusta Tukholmaan tarkoituksena ylittää Ruotsin ja Tanskan sekä Saksan rajat seuraavan päivän aikana ajaen yhtä soittoa määränpäähän saakka, yhteensä 1200 km.

Saavuimme Roosan kasvattajan, Marco Holstin luo Hampurista sata kilometriä pohjoiseen Klub Kurzhaar Nordmarkin alueelle torstai-iltana seitsemän aikaan ja heti vetäistiinkin saappaat jalkaan ja koiraa juoksuttamaan pellolle. Kuulun Klub Kurzhaar Nordmarkin paikalliseen alaostoon, joten saatoin lähteä sikäläisen metsästäjän kanssa harjoittelemaan heidän alueilleen.

Jo ajaessani Saksassa kohti määränpäättä oli riistatiheys paikallisilla pelloilla vuoroin kauhistuttanut ja ihastuttanut minua; kauhistuttanut siinä mielessä, että mietin miten nuori koira suhtautuisi tuollaiseen määrään riistaa yhtäkkiä ilman, että se kuumenisi niin ettei suunnitelmallisesta hausta tulisi enää mitään. Ihastuttanut siinä mielessä että tiesin, ettei tyhjiä peltoja tarvitsisi juoksetella ja koira ainakin saisi mahdollisuuden osoittaa osaamisensa.

Harjoituksissa

Ensimmäisen illan harjoituksiin kuului mm. muutama fasaanitilanne, joita on luonnonkantaisena alueella valtavat määrät. Lintuja oli kuin Pohjanmaalla parhaina päivinä, samoilla pelloilla ja ojanpenkoilla lukuisia kukkoja tepastelemassa ja lehahtelemassa haaremeineen. Pupunkorvia sojotti vähintään viidet jokaisella pellolla ja mikä ”karmeinta”, kauriita ja peuroja vasoineen. Oman lisänsä antoivat valtavat lammaslaukat laitumillaan ja sitten viimeinen yllätys.. Laitettuani koiran pellolle hakuun, se linkkautui seisontaan jo ensimmäiseltä luovilta ja oikein ”puri” ilmaa suu auki. Lähestyessäni sitä edestä lähti sorsapariskunta, joita osoittautui olevan pellontäydeltä. Ne olivat munimassa parikymmensenttisessä oraassa ja karkkosivat lähestyvää ohjaajaa. Meillä koira oli tottunut näkemään niitä vain joissa ja lammissa, mutta että pellolla.. ja sellaiset määrät...Oraassa saattoi olla kymmenkuntakin pariskuntaa pupujen keskellä.

Siinä sitten jarruja hakemaan ja tottelevaisuuden perusalkeita muistuttamaan, pillillä puhaltaen seis ja niin edelleen. Kysyessäni riistatiheyksistä, kuulin, että juuri siksi heidän kokeensa tällä alueella ovat niin suuria, koska villiä riistaa on riittämiin verrattuna moniin muihin Saksan alueisiin, joissa ei ole edes mahdollisuutta järjestää pienriistakokeita. Ainoa saalis useissa paikoissa ovat kauriit ja villisiat ja siihen ei Derbyä ole tarkoitettu.

Seuraava päivä olikin pyhitetty harjoittelulle ja koira oppi nopeasti mitoittamaan seisontaetäisyytensä riistan mukaan, sorsalle kaukaa ja fasaanikukoille jäljitellen. Oli oikein mukavaa nähdä se intensiteetti ja kiihko, jolla koira haki voimakkaassa vastatuudessa ja täydestä vauhdista nautiutui kauniiseen seisontaan, väliin keula alhaalla kyyryssä, jos edessä oli kissa tai lähellä oleva jänis, väliin korkealla oleva, suu auki ”ilmaa pureskelevä” kuono mahdollisimman korkealle vasten tuulta kurotettuna juoksevalle kukolle.

Koepäivä

Koeaamu valkeni aurinkoisena, mutta voimakkaan tuulisena, joka onneksi hieman viilensi parinkymmenen asteen lämpöä. Vaikeaksi olosuhteet teki se, ettei alueella ollut korkeiden lämpötilojen lisäksi satanut lainkaan kolmeen viikkoon ja maa oli rutikuiva ja halkeileva. Edestä karkkoava riista ei jättänyt juurikaan hajua kuivaan maahan, mutta vastatuulta riitti.

Kokeeseen oli ilmoittautunut yli 30 osallistujaa, joista muutama jäi pois edellisenä päivänä. Myös juoksuaikaiset nartut saavat osallistua kokeisiin, joten se ei ole este mukanaololle. Koe alkoi klo 8.00 paikallisen ”Zur Stöbe” pubin ruokasalissa, jossa ilmoittautuminen tapahtui. Kun se oli tehty, kahvikuppeja tai oluttuoppeja kantavat osallistujat ja katsojat, joita oli yli 70, asettuivat pöytiin kunnioittamaan metsälle lähtöä. Kuusi miestä kohotti torvensa yläilmoihin ja soitti ikivanhat riistan kunnioittamista merkitsevät soittonsa metsästyksen jumalille ja toivotti samalla ”Waidmannsheil” eli metsästysonnea kaikille jahtiin lähteville. Sitten siirryttiin autoilla hakualueille, joille myös jokaisen ryhmän neljä tuomaria lähtivät maanomistajan mukana.

Peltoaukeat olivat valtavat, leveät, ehkä noin kymmenen Etelä-Pohjanmaan sarkaa rinnakkain -myös pitkiä, silmäkantamattomiin, puoleen sääreen olevaa vehnänorasta. Ajaessani auton pellon laidalle, jossa oli tiuhassa tuulimyllyjä suhisuttaen ja humisuttaen lapojaan ylailmoissa, ajattelin, että mitä hemmettiä täällä oikein teen? Näin autonikkunasta ainakin kolmet pupunkorvat keskellä orasta, yhden pitkäpyrstöisen kukon ”patsastelevan” ojanpenkalla ja valtavan lammaslauman ravailevan jo hieman säikähtäneesti autojen paljouden nähdessään... Pelkäsin että tästä ei hyvää seuraisi..

Ohjelman mukaan olin ensimmäisen ryhmän ensimmäinen ohjaaja ja paikalla oli jonkinmoinen yleisö katsomassa suomalaiskoiran työskentelyä. Kokeessa oli myös muita skandinaaveja, seitsemän tanskalaisen ryhmä, jotka olivat jo vuosikausia perinteisesti tulleet tähän kokeeseen keväisin. Heillä ei myöskään ole omassa maassaan kevätkokeita, ainoastaan samantyyppisillä koesäännöillä toteutetut syyskokeet kuin meillä.

Ensimmäinen hakuvuoro oli tarpeilla käymistä ja koirien ylimääräisen virran purkua varten. Mutta Roosan lähdettyä hakuun, se teki yhden luovin ja seuraavaksi jähmettyi sähköiseen seisontaan; fasaanikukko jonkin matkaa edessä painautuneena. Olin saanut luvan koiran antaa nostaa, koska se on meillä tapana, vaikka Saksassa ei avanssia siinä mielessä vaaditakaan kuin meillä. Koira nostaa heillä yhdessä ohjaajan kanssa metsästettäessä ja riista karkkooa parin edestä, kunnes se pudotetaan ja koira noutaa sen käskystä. Derbyssä tosin todetaan vain koiran seisonta riistalle ja sen kyky paikallistaa ja jäljittää se oikeanlaisesti tuulta hyödyntäen. Haku suoritettiin aina vastatuuleen. Muuten ohje kokeessa oli se, että jos koira seisoo, ohjaajalle annetaan käsky kytkeä koira, jotta seuraava pari voi tulla samalle riistaeläimelle. Tämä on tärkeää varsinkin kokeissa, joissa riistaa on vähän.

No, jäljityksen jälkeen saatiin uusi seisonta ja kukko rivakasti ylös. Tuomari käski kytkeä koiran kiinni ja komensi seuraavan koiran hakemaan. Tarpeet jäivät sitten tekemättä. Koira katseli rauhallisesti muiden työskentelyä ja odotti vuoroaan. Ryhmässä oli kolme muuta koira, joille jouduttiin hakemaan seisontaa oikein urakalla, kun riista karkkosi alta, ennen kuin koira ehti niille seisoa. Kaikille riistatyöt kuitenkin saatiin päivän mittaan.

Päivän mittaan seisontoja saatiin sorsille, yhdelle villikissalle ja ennen kaikkea jäniksille. Niitä oli todella runsaasti ja tottelevaisuus oli nuorella koiralla koetuksella, kun yhdellä kertaa lähti kolme-neljä pupua seisonnasta. Muutaman kerran pysäytys onnistui, mutta kun edestä lähti ensin yksi ja sitten sen kolme kaveria, niin jo loppui maltti. Miljoonaa perään ja haukkuen! No, se ei ole suuri virhe tässä kevätkokeessa ja haukkuminen positiivinen piirre, joka merkitään erikoismaininnalla ”sichtlaut, sil.” koiran papereihin ja tuloksiin. Osoittaa toivottua yhteistyökykyä. Linnuilla sen sijaan toivottiin hallintaa ja jatkossa sitä ei saa edes siivittäväällä riistalla komentaa pysähtymään vaan sen täytyy tapahtua automaattisesti.

Osalla koirista kuitenkin näin valtava turkisriistan määrä pilasi haun suunnitelmallisuuden ja takerrutti koirat jälkiin siinä määrin, että ne eivät enää hyödyntäneet tuulta, vaan jäljittivät muun matkalle osuneen riistan ylös, jolloin ne saivat seisomisesta, hausta ja nenän käytöstä sekä ohjattavuudesta huonomman arvosanan kuin 4 tai 3. Tällöin koira ei voinut enää saada ykköstulosta. Kohtuullinen peräänmeno riistan karkottua on tässä vaiheessa vielä sallittua, mutta jo seuraavassa kokeessa syksyllä (Solms) se pitää olla kytketty pois. Koiran pitää olla hallittavissa Solmsissa kaikella riistalla.

Koiran tuli hakea Derbyssä hakuvuoroissa, joiden pituus oli n. 15-20 min, varsin tiuhaa kuviohakua, jonka laajuus piti olla noin 35-40 m leveydeltään ja olla jo varsin säännöllistä. Sen tuli antaa ohjata itseään tuomarin toivomaan suuntaan ja osoittaa tottelevaisuutta ja ohjattavuutta. Meikäläisittäin haku oli paljon tiuhempaa kuin mihin Suomessa on totuttu, mutta sen ymmärtää, kun riistatiheydet ovat tuota luokkaa. Laajemmalla haulla riistaa jäisi paljon löytymättä. Törmäily ja ylijuokseminen olivat vakavia virheitä, kuten tietysti blinkkaaminenkin.

Ampumaherkkyyttä testattiin ohjaajan ampussa koiran haun aikana noin 50 m päässä koirasta kaksi kertaa ilmaan. Koira ei saanut reagoida siihen pelokkaasti tai keskeyttää työtään. Meikäläisittäin opetettu koira, jolle oli pudotettu riistaa, katsoi ensin kummissaan, kun kuuli laukauksen ja sitten ryhtyi katselemaan, missä mahdollinen ammuttu riista oli. Haku kuitenkin jatkui lyhyellä kehotuksella, kun koira huomasi, että mitään ei ollut pudotettu.

Kokeen päätteeksi koirat, jotka olivat osoittaneet tottelevaisuutta turkisriistalle (jänikselle), saivat tilaisuuden yrittää Andreaksentähden saavuttamista. Tämä tarkoittaa sitä, että koira viedään jäniksen makuupaikkaan, josta se on hetki sitten karkonnut koiran sitä huomaamatta, ja laitetaan jäljestämään vasta -tai myötätuuleen jäniksen poistumisreittiä pitkin. Sen tulee jäljestää noin 200 m yhtäjaksoisesti ja mahdollisesti seisoa lymyävä jänis jäljen päässä.

Ketjussa edennyt koira- ja miesjono karkotti kymmenittäin jäniksiä edeltään ja koirat komennettiin aina maahan, kun riista karkkosi, jotta ne eivät nähneet juoksevan jäniksen suuntaa. Tässä täytyy kyllä sanoa, että oikein kuumeneva koira ei olisi pystynyt itseään enää tämän jälkeen hallitsemaan, kun siltä pyydettiin rauhallista jälkityötä, mutta saksalaisten linjojen yksi merkittävä ero näyttää olevan koiran hermojen perusrauhallisuudessa. Jäljen hetken haalistuttua, koira vietiin makuupaikkaan ja se asetettiin makuupaikan eteen, jota Roosakin hetken seiso. Sitten se otti jäljen ja lähti vapaana jäljestämään pupun jälkeä pitkin kuono maassa varsin rauhallista laukkaa. Käsittämätöntä! Itse olin ihan pihalla, miten minun olisi kuulunut toimia, mutta tuomari kertoi koko ajan ohjeita ja koira työskenteli omien vaistojensa ohjaamana. Roosin jäljestettyä hienosti noin 150 m, tuomari sanoi, että enää hieman, niin se on ansainnut Andreaksentähden. Ja sitten äkkiä se pysähtyi ja – kiinteä seisonta. Eteen oli tullut sorsapariskunta, jonka se tietysti myöskin vaistojensa ohjaamana seiso. Ei voinut koiraa moittia, mutta sinne meni tähti ja saman tien myös erikoismaininta nenän käytöstä (4h=herrvorrage). Tuomari kuitenkin sanoi, että upea koira, jolla on erinomainen nenä ja mahtava kyky hyödyntää tuulta ja kaunis seisonta, jota se pystyy osoittamaan monenlaisella riistalla. ”Aber Suchenglück und Suchenpech” –kokeessa on oltava myös onnea. Tuomariryhmän yhteinen mielipide kuitenkin oli, että kaikista osa-alueista se ansaitsi arvosanan 4 eli maksimipistemäärän. Täytyy sanoa, että olin onnellinen; kaikki oli mennyt kuitenkin hyvin!

Luonnearviointi eli Wesenstest

Jäljellä oli vielä ”luonneosio” eli Wesenstest, jossa koirilta katsottiin hampaat, silmien väri ja mahdolliset merkittävät rakennepoikkeamat esim. vilkkuluomen virheet. Uroksilta katsottiin myös kivekset. Lopuksi koirat makasivat hallittavuutensa osoittaakseen noin kymmenen metrin päässä toisistaan paikallaan noin 15 minuutin ajan ohjaajien rupertellessa ryhmässä parinkymmenen metrin päässä.

Kokeen aikana oli arvioitu koiran käyttäytymistä ohjaajan kanssa, riistalla sekä odottaessaan vuoroaan. Vinkumista ja levottomuutta pidettiin suurena virheenä ja siihen kiinnitettiin huomiota koko päivän ajan. Eräs koira ryhmässä sai merkinnän vinkumisesta papereihinsa ja ohjaajaa kehoitettiin kiinnittämään asiaan huomiota tulevaisuudessa. Kaiken kaikkiaan koirat olivat erinomaisen rauhallisia ja tottelevaisia. Lisäksi ne suhtautuivat toisiin koiriin suvaitsevaisen hyväksyvästi eikä murinaa tai haukuntaa ilmennyt.

Se täytyy sanoa, että vaikka saksalaisia joskus sanotaan vaikeasti lähestyttäviksi ja sisäänpäin lämpiäviksi, tunnelma tuossa kokeessa oli mahtava ja kaikki kyselivät uteliaina suomalaisten metsästyskäytännöistä ja riistalajeista. Saattoi tosiaan tuntea itsensä sydämellisesti toivotetuksi tervetulleeksi. Naurua ja herjailua riitti. Kova vastatuuli oli kuljettanut ampumistani kahdesta haulikonpanoksesta muutaman haulin hakualueiden omistajan kolmikymppisen pojan olkaan ja reiteen hänen työskennellessään heidän maatalonsa pihalla! Maataloon oli matkaa ainakin 500 metriä, mutta haulit olivat tuulessa kulkeneet pitkän matkan. Siitäkös sitä päivittelyä riitti ja vitsejä suomalaisten kantamasta sotakaunasta.

Mukavan, aurinkoisen koepäivän päätös

Ja sitten takaisin paikalliseen publiin halailun ja kättelyjen keskelle. Kaikki hyväksytyt tulokset saaneet ohjaajat saivat palkinnon alaosastoltamme ja arvostelulomakkeen täytettynä sekä merkinnän koiran rekisterikirjaan virallisesta tuloksesta. Lisää torvensoittoa kiitokseksi saaliista, vaikka sitä ei kevätkokeissa varsinaisesti kaadetakaan. Oikeissa jahdeissa jokaiselle riistalajille on omanlaisensa signaalisointo ja jokaista niitä kunnioitetaan viimeisen kerran ennen ravinnoksi käyttämistä. Riista ikään kuin saatetaan viimeiselle matkalle.

Lopuksi lähes satapäinen metsästäjien joukko kokoontui hilpeän tunnelman saattamana syömään ja juomaan: -olutta, sitä virtasi ja jokunen Jekkukin taisi tulla nautituksi. Yhteistä puhuttavaa riitti ja lähes kaikilla oli onnellinen kiilto silmissä, kun oman koiran tekemisiä muisteltiin koepäivän mittaan. Sehän se parasta onkin, ylpeys sen metsästyskaverin kanssa eletystä yhteisestä hienosta päivästä. Muisteltavaa riittäisi siihen seuraavan kokeeseen saakka.

Suosittelen lämpimästi lähtöä näihin mukaviin tapahtumiin, näkemään ja kokemaan toisenlaista metsästys- ja koekulttuuria.

Lopuksi haluan vielä kiittää Roosan kasvattajaa Marco ja Regina Holstia sekä Marcon isää Pappa-Holstia kennel Siedenfeldistä upeasta vieraanvaraisuudesta ja avusta kaikkina näinä vierailukertoina heidän kotonaan!

Waidmannsheil!

Helena ja Roosa

